

УДК 343.98

*К. В. Калюга, В. Г. Лукашевич***ХОЛОДНА ЗБРОЯ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД**

Багато хто з нас, українців, хочуть придбати собі або вже мають гарненький ніж (зручний складний або елітний антикварний зразок тощо). Але як власнику такої, часто недешевої, досить небезпечної й нерідко такої, що має історичну цінність (або свою історію), речі треба мати деяку обізнаність.

Різні епохи розвитку людства давали змогу створювати все більш надійні й досконалі знаряддя, необхідні людині в побуті, праці та військовій справі. Проте прослідкувати специфіку цих предметів, відділити знаряддя праці від знаряддя війни дуже важко. Навіть археологи не поспішають поділити свої знахідки на знаряддя і зброю.

Який колекціонер не захоче мати екземпляр антикварного мисливського ножа (рисунок 1) чи антикварний бойовий кийок (рисунок 2)?

Мисливцю-практику не обійтися без гідного мисливського зразка. Геометрія клинка, рукоятка, механізм відіграють не меншу роль за його зовнішній вигляд і марку сталі. Якщо Ви обираєте ніж собі, то обирайте під власну руку, не звертаючи передчасно уваги на дизайн і зовнішній вигляд ножа.

Деякі навіть обирають ніж із заплученими очима, щоб підібрати найбільш зручну рукоятку (рисунок 3); людина, яка ходить у походи, підбирає зручний складний ніж (рисунок 4) чи багатофункціональний ніж (рисунок 5).

А жінки обирають елегантний виріб (зручний складний ніж у вигляді кредитної картки) (рисунок 6).

Рисунок 1.
Антикварний
мисливський ніж

Рисунок 2.
Антикварний
бойовий кийок

Рисунок 3. Рукоятки ножів

Рисунок 4.
Складний ніжРисунок 5. Складний
багатофункціональний
ніжРисунок 6. Складний ніж
«кредитна картка»

Подумайте, що Ви швидше за все будете робити цим ножом – чистити рибу, точити олівці, різати продукти? Купуйте ніж виходячи зі своїх завдань, не слухаючи порад «знавців», котрі вихваляються своїми величезними мисливськими тесаками. Ніж – це лаконічний практичний інструмент, вірний супутник і друг, тому обирати його треба з розумом і для себе.

Отже, предмети холодної зброї можуть виконувати різні функціональні навантаження: в одних випадках вони можуть бути об'єктами колекціонування та хобі, історичним надбанням, археологічною знахідкою, антикваріатом, успадкованим майном, що передається із покоління в покоління, чи навіть засобами накопичення, самооборони, театральної бутафорії, ритуальним чи культовим засобом, дитячими іграшками, а в інших – можуть слугувати знаряддями (засобами) вчинення злочину, об'єктами злочинного посягання чи носіями відображень інших предметів або людей, які взаємодіють із ними. Вони можуть бути дорогими чи дешевими, серійного виробництва чи індивідуальними виробами, спрощеними або ускладненими зовні тощо. Усі вони є окремими ланками в причиновому ланцюзі фактів, явищ і дуже важливі під час розслідування й установлення особи злочинця або встановлення психологічної моделі особи.

Що ж таке холодна зброя в сучасному розумінні?

Холодна зброя – предмети та пристрої, конструктивно призначені й за своїми властивостями придатні для неодноразового завдання шляхом безпосередньої дії тяжких (небезпечних для життя в момент завдання) і смертельних тілесних ушкоджень, дія яких основана на використанні м'язової сили людини.

Вид холодної зброї – холодна зброя різних *типів*, згрупована за певним комплексом класифікаційних ознак.

Тип холодної зброї – група *вразків* холодної зброї, які характеризуються однаковим комплексом конструктивних ознак.

Зразок холодної зброї – конкретна конструкція холодної зброї будь-якого типу.

Аналог зразка холодної зброї – предмет чи пристрій, який має комплекс конструктивних ознак, подібний комплексу відповідних ознак конкретної конструкції холодної зброї.

Отже, усе те, що не підпадає під ці характеристики, не буде холодною зброєю (предметами побутового вжитку, бутафорією тощо).

Що стосується її виготовлення, то існують такі способи.

Заводський (промисловий) спосіб виготовлення – холодна зброя, виготовлена підприємствами й фірмами-виробниками в умовах технічно оснащеного промислового виробництва із дотриманням вимог відповідних державних чи фірмових стандартів і певних технічних умов.

Кустарний спосіб виготовлення – холодна зброя, виготовлена майстрами-зброярами в умовах офіційної підприємницької чи іншої діяльності в кустарних майстернях, за своїми характеристиками близька до промислової зброї, але за ступенем якості й (або) одноманітністю зовнішнього оформлення, конструкцією та розмірами не відповідає стандартам промислового виробництва.

Саморобний спосіб виготовлення – холодна зброя, виготовлена й зібрана саморобним способом із деталей і частин повністю саморобного виготовлення чи із використанням окремих деталей і частин зброї та (або) виробів іншого призначення промислового чи кустарного виробництва.

Тепер з'ясуємо безліч видів холодної зброї.

Контактна холодна зброя – холодна зброя, що під час застосування утримується в руці.

Метальна холодна зброя – предмети та пристрої, призначені для ураження цілі на відстані.

Клинова холодна зброя – предмети та пристрої, *уражуючим* елементом яких є *клинок*.

Ударно-дробильна холодна зброя – предмети та пристрої, *уражуючим* елементом яких є ударна частина (частини), що *призначена* для розтрощення м'яких тканин і роздроблення кісток і являє собою зосереджену масу.

Ратищна холодна зброя – холодна зброя, *бойову частину* якої міцно й нерухомо закріплено на *ратищі*. Розрізняється зброя із коротким (до 120 см), середнім (від 120 до 250 см) і довгим (більше ніж 250 см) *ратищем*.

Холодна зброя рублячої дії – холодна зброя, *бойова частина* якої призначена для завдання *рублених ушкоджень*.

Холодна зброя ріжучої дії – холодна зброя, *бойова частина* якої призначена для завдання *різаних ушкоджень*.

Холодна зброя колючої дії – холодна зброя, *бойова частина* якої призначена для завдання *колотих ушкоджень*.

Холодна зброя колото-ріжучої дії – холодна зброя, *бойова частина* якої призначена для завдання *колото-різаних ушкоджень*.

Холодна зброя рублячо-ріжучої дії – холодна зброя, бойова частина якої *призначена* для завдання рублячо-різаних ушкоджень.

Військова холодна зброя – холодна зброя, що *призначена* і *придатна* для смертельного ураження людини й знаходиться (чи знаходилась) на озброєнні військових і воєнізованих формувань.

Бойова холодна зброя – холодна зброя, *призначена* для смертельного ураження людини.

Кримінальна холодна зброя – виготовлені саморобним способом предмети та пристрої, які *призначені* для завдання тяжких тілесних чи смертельних ушкоджень людині й не мають аналогів серед бойової та мисливської зброї.

Мисливська холодна зброя – холодна зброя, *призначена* для ураження звіра під час промислового або спортивного (у тому числі підводного) полювання.

Спортивна холодна зброя – холодна зброя, *призначена* виключно для проведення спортивних змагань і тренувань, параметри й характеристики якої зафіксовані в правилах змагань.

Парадна холодна зброя – військова холодна зброя, *призначена* для надання урочистості військовим ритуалам.

Нагородна холодна зброя – холодна зброя, *призначена* для персонального нагородження певної особи державою.

Штатна холодна зброя – холодна зброя легітимних воєнізованих організацій згідно із їхнім штатним розкладом.

Табельна холодна зброя – частина *штатної* холодної зброї, що *зазначена* в таблиці належності для особового складу.

Призова холодна зброя – холодна зброя, *призначена* для вручення за перемогу у спортивних змаганнях.

Комбінована холодна зброя – холодна зброя, уражуючий елемент (елементи) якої дає змогу використовувати її способами, характерними для різних типів холодної зброї.

Довільна холодна зброя – холодна зброя, що поєднує в собі конструктивні деталі різних *зразків* одного *типу* холодної зброї.

Замаскована холодна зброя – холодна зброя, бойова частина якої прихована, така зброя має загальний вигляд предмета, який не є холодною зброєю.

Антикварна холодна зброя – холодна зброя, виготовлена більше ніж 50 років тому.

Історична холодна зброя – *зразок* холодної зброї, виготовлений більше ніж 100 років тому.

Меморіальна холодна зброя – холодна зброя, пов'язана із відомими історичними особами або подіями.

Колекційна холодна зброя – холодна зброя, що є або була елементом зареєстрованої колекції.

Національна холодна зброя – холодна зброя, форма, параметри й декоративне оздоблення якої були встановлені протягом довготривалого часу відповідно до умов життя певного етносу.

Художня холодна зброя – холодна зброя, яку виготовлено із застосуванням прийомів, техніки та матеріалів, що надають виробу художньо-естетичної цінності.

Є ще така категорія, як **сувенірні вироби**, що конструктивно схожі зі зброєю, є різновидом виробів господарсько-побутового призначення й до холодної зброї не належать.

Сувенірні вироби, які конструктивно схожі із холодною зброєю, призначені для прикрашання інтер'єру приміщень, одягу, колекціонування тощо.

Види сувенірних виробів, конструктивно схожих із холодною зброєю. Сувенірні вироби виготовляються як імітація холодної зброї, мають зовнішній вигляд, подібний вигляду визначених зразків холодної зброї, але не мають повною мірою їхніх бойових властивостей. Сувенірні вироби, конструктивно схожі із холодною зброєю, можуть виготовлятися в такому вигляді:

- макети зразків холодної зброї певного виду, значно менші за найближчі аналоги холодної зброї за розмірами, що не дає змоги використовувати їх як відповідну зброю;

- муляжі, які відтворюють лише зовнішній вигляд холодної зброї, але зовсім позбавлені бойових властивостей.

Конструктивні особливості сувенірних виробів. Сувенірні вироби, виготовлені за типом холодної зброї, повинні відповідати за зовнішнім виглядом зразкам холодної зброї, що історично склалися, можуть мати всі або основні конструктивні елементи, подібні елементам найближчих аналогів холодної зброї, проте мають відрізнятися від останніх такими ознаками: способом і міцністю кріплення елементів; видом матеріалів, із яких вони виготовлені; характером будови «уражуючих» елементів (леза, вістря тощо).

З'ясуємо, де подивитися й де придбати такі вироби. Тут нам (запоріжцям) пощастило більше за інших, тому що в нас і музей, і магазин зброї («Діана») найкращі, із гарним асортиментом (на думку фахівців). Ще обов'язково треба згадати про музей зброї у Львові («Арсенал»).

Якщо в обраного вами предмета (пристрою) виявиться належність до холодної зброї (відповідні ознаки), то його потрібно буде зареєструвати в органах внутрішніх справ протягом десяти днів із дня придбання за місцем проживання власника з одержанням дозволу на зберігання, носіння.

Тепер за знавця Ви, звичайно, не зійдете, але до грамотного споживача й користувача наблизились.

Література

1. Подшибякин А.С. Холодное оружие / А.С. Подшибякин. – 3-е изд., доп. и перераб. – М. : Центр «К»ИнфоР», 2003. – 254 с.
2. Поленко В.Н. Холодное оружие: энциклопедический словарь: А–Я. – М. : АСТ ; Астрель, 2005. – 474 с.
3. Тихонов Е.Н. Криминалистическая экспертиза холодного оружия / Е.Н. Тихонов. – Барнаул, 1987.

4. Трубников Б.Г. Холодное оружие : [словарь-справочник] / Б.Г. Трубников. – СПб. : НРК ; Амфора (ГПП Печатный Двор), 2004. – 358 с.
5. Устинов А.И. Холодное оружие и бытовые ножи / А.И. Устинов. – М., 1978.
6. Устинов А.И. Криминалистическое исследование некоторых видов холодного оружия народов Востока / А.И. Устинов, В.В. Филиппов. – М. : ВНИИ МВД СССР, 1984.
7. Ярочкин В.И. Оружие: Гражданское, служебное, боевое / В.И. Ярочкин. – М. : Ось-89, 1998. – 222 с.

А н о т а ц і я

Калюга К. В., Лукашевич В. Г. Холодна зброя: сучасний погляд. – Стаття.

Статтю присвячено дослідженню сучасних уявлень про холодну зброю й узагальненню критеріїв порівняння різних видів холодної зброї. Зроблено спробу виділити ознаки відображення особливостей особистості за належною їй холодною зброєю та уподобанням видів таких виробів. Подано короткий огляд різноманітної зброї, відповідної літератури та наявних колекцій.

Ключові слова: засоби вчинення злочину, знаряддя, особа злочинця, холодна зброя.

А н н о т а ц и я

Kalyuga K. V., Lukashevich V. G. Холодное оружие: современный взгляд. – Статья.

Статья посвящена исследованию современных представлений о холодном оружии и обобщению критериев сравнения различных видов холодного оружия. Сделана попытка выделить признаки отображения особенностей личности по принадлежащему ей холодному оружию и предпочтению видов таких изделий. Приведен краткий обзор разнообразного оружия, соответствующей литературы и имеющихся коллекций.

Ключевые слова: средства совершения преступления, орудие, личность преступника, холодное оружие.

S u m m a r y

Kalyuga K. V., Lukashevich V. G. Cold weapons: the modern look. – Article.

The article investigates the modern ideas about the cold steel and generalized criterion of comparison between different types of knives. Attempt was made to allocate the signs of displaying features of the person owned to her cold steel kinds and preferences of such products. A brief review of various weapons, relevant literature and current collections.

Key words: means of committing the crime, tools, criminal personality, cold weapons.